

İlgili Kanun / Madde
6100 S. HMK/369-371

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/6792
Karar No. 2022/8379
Tarihi: 28.06.2022

●ARABULUCU TOPLATIŞINA MAZERETİ
OLMADAN KATILMAYAN LEHİNE VEKALET
ÜCRETİNE HÜKMEDİLEMEYECEĞİ

ÖZETİ: 6325 sayılı Kanun'un 18/A maddesinin 11 inci fıkrası hükmü uyarınca geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilemez. Duruşmalı olarak yapılan temyiz incelemesi sonucunda, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen duruşma vekalet ücretine hükmedilmesi gerekir ise de mazeretsiz olarak arabuluculuk sürecine katılmayan davalı lehine duruşma vekâlet ücretine hükmedilmemiştir.

Somut olayda, davacının birleşen dava yönünden ayrıca bir arabuluculuk başvurusunda bulunmadığı, asıl davaya ilişkin arabuluculuk başvurusu kapsamında birleşen davayı açtığı anlaşılmış olup bu husus gözetilmeksizin davalı aleyhine birleşen dava yönünden ayrı bir arabuluculuk ücretine hükmedilmesi bozma sebebidir.

DAVA: Taraflar arasında İlk Derece Mahkemesinde görülen ve istinaf incelemesinden geçen alacak davasında verilen karar hakkında yapılan temyiz incelemesi sonucunda, Dairece Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulmasına karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesince bozmaya uyularak yeniden yapılan yargılama sonucunda; davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verilmiştir.

Davalı vekilince temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılmasının istenilmesi üzerine, işin duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 28.06.2022 Salı günü tayin edilerek taraflara tebligat gönderilmiştir.

Duruşma günü davalı vekili Avukat Fatma Mübarek ile davacı vekili Avukat Ulaş Değirmenci geldiler.

Duruşmaya başlanarak hazır bulunan avukatların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verildi.

Dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

1. Davacı vekili dava dilekçesinde; Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu işyerinde çalışan müvekkililerinin Avro para birimi üzerinden ücretlendirildiklerini, davalı yanın tek taraflı kararı ile davacıların yazılı ve sözlü itirazına rağmen ücretlerin 2014 yılı Kasım ayında Türk lirasına dönüştürülerek ödenmeye başladığını, Türk lirasında gerçekleşen değer kayıplarının alım gücünün azalmasına yol açtığını, bu suretle Avro cinsinden daha az ücret ödenmek suretiyle ücretinin düşürüldüğünü ve eksik ödendiğini, haksızlığın giderilmesi amacıyla işçilerin Tez-Koop İş Sendikasına üye olduklarını ve Sendika ile işveren arasında 24.07.2018 tarihinde toplu iş sözleşmesi imzalandığını, işverenin toplu iş sözleşmesi hükümlerini uygulamadığını, toplu iş sözleşmesinde düzenlenen ücret zamlarını yapmadığını, davalı yanın arabuluculuk görüşmelerine katılmadığını, aleyhine dava yoluna gidileceğini anlayan işverenin 2019 yılı Nisan ayı itibarıyla ücretleri tekrar Avro cinsinden ödemeye başladığını, ücretler Avroya çevrilirken mevcut Türk lirası cinsindeki ücretler esas alındığından Avro olarak 2014 yılı Kasım ayından ve hatta sözleşmelerde yazan miktardan bile düşük bir miktar ödenmeye başladığını, bu durumun işverence gerçekleştirilen uygulama sonucunda işçi ücretlerinde çok büyük miktarda düşüş yaratıldığını gözler önüne serdiğini, işçilerin 2014 yılı Ekim ayında aldıkları Avro biriminden ücretleri ile 2019 yılı Nisan ayında aldıkları Avro biriminden ücretleri arasında büyük fark olduğunu ve 2019 yılı Nisan ayı ücretlerinin daha düşük olduğunu, diplomatik bir kuruluş olmasına rağmen Türkiye’de Türk vatandaşı işçi istihdam eden davalı Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu’nun 4857 sayılı İş Kanunu’na (4857 sayılı Kanun) ve Türk mahkemelerinin yargı yetkisine tabi olduğunu, bu konuda Yargıtay ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları bulunduğunu, 4857 sayılı Kanun’un 62 nci maddesi uyarınca işçi ücretlerinde indirime gidilmesinin hukuken mümkün olmadığını, bu nedenle de ücretlerin Avro para biriminden Türk lirasına çevrilmesinin yarattığı ücret düşüşünün hukuka aykırı olduğunu, iş sözleşmesinde yer alan ücretin yerel para birimi cinsinden belirlenebileceğine ilişkin hükmün 4857 sayılı Kanun’un 22 ve 62 nci maddeleri karşısında geçersiz olduğunu, enflasyonist bir ülkede döviz

üzerinden belirlenen ücretin yerel para birimine dönüştürülmesinin çalışma koşullarında esaslı tarzda değişiklik yaratacağını, iş sözleşmesiyle işverene işletme riskini işçiye yükleyecek şekilde değişiklik yapma hakkının tanınamayacağını, iş sözleşmelerinin tamamının aynı hükümleri içerdiğini, işçilerle ayrı ayrı müzakereler edilmediğini, bu nedenle tip sözleşme niteliğinde bulunduğunu, 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun (6098 sayılı Kanun) 24 ve 25 inci maddeleri karşısında ücrette değişikliğe olanak tanıyan sözleşme hükmünün herhangi bir geçerliliğinin olmayacağını, iş sözleşmesinin temelini oluşturan ücreti değiştirme hakkını saklı tutma kayıtlarının iş hukukunun genel karakteri itibariyle de geçersiz olduğunu, işverence yapılan değişikliklere rıza gösterilmediğini, aksine uygulamaya sözlü ve yazılı şekilde itiraz edildiğini, gerçekleştirilen değişikliğin hem bu nedenle hem de iyiniyet ve dürüstlük kurallarıyla bağdaşmaması sebebiyle geçersiz olduğunu, işverenin işyerindeki bazı çalışanlar bakımından Avro para biriminden Türk lirasına geçerken, diğer bazı çalışanlara Avro para birimi cinsinden ödeme yapmaya devam ettiğini, bu durumun eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ve ayrımcılık yarattığını belirterek Avro cinsinden eksik ödenen ücret alacağının toplu iş sözleşmesi hükümleriyle kararlaştırılan ücret artışları da dikkate alınarak hesaplanması gerektiğini ileri sürerek fark ücret alacağının tahsilini talep etmiştir.

2. Davacı vekili 21.11.2019 tarihli birleşen dava dilekçesinde; müvekkilinin Avro cinsinden ödenen ücretine Nisan 2013'ten başlamak üzere uygulanacağı açıklanan %5 zammın Türk lirasına dönüştürülen düşük ücrete uygulanmak suretiyle müvekkilinin ücretinin Nisan 2013'ten itibaren olması gereken rakamın altına çekildiğini, yapılan yanlış uygulama ile davacının ücretinin Kasım 2014'te geçmişe dönük olarak yürürlüğe konan uygulamayla Nisan 2013'ten itibaren eksik ödendiğini ileri sürerek fark ücret alacağının tahsilini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davalı işverenin Avrupa Birliği'nin Türkiye'deki Temsilciliği olarak 4 Şubat 1984 günü Brüksel'de imzalanan ve 4 Haziran 1987 tarih ve 19477 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe giren Avrupa Toplulukları Komisyonunun Türkiye Delegasyonunun Kurulması ve Onun Dokunulmazlıkları ve İmtiyazları Hakkında Anlaşma uyarınca kurulduğunu, bu nedenle de Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi ve Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi uyarınca tanınan tüm bağımsızlık, dokunulmazlık ve ayrıcalıklardan yararlanmakta olduğunu, Viyana Sözleşmesi uyarınca Delegasyonun diplomatik statüsü gereği Türk mahkemelerinin yargı yetkisinden ve her türlü cebrî icradan bağımsızlığı bulunduğunu, davaya konu iddiaların Avrupa Birliği'nin iç işleyişine müdahale anlamı taşıdığını ve davanın yargı muafiyeti kapsamında kaldığını, davanın 6100 sayılı sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 114 üncü maddesi uyarınca dava şartı yokluğundan reddi gerektiğini, aynı bağımsızlık gereği davalının toplu iş sözleşmesi hükümlerini uygulama zorunluluğunun da bulunmadığını, davaya konu

iddiaların gerçeği yansıtmadığını ve haksız olduğunu savunarak davanın reddini talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 27.10.2020 tarihli ve 2020/50 Esas, 2020/406 Karar sayılı kararıyla davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesinin 22.09.2021 tarihli ve 2021/2198 Esas, 2021/2359 Karar sayılı kararı ile davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılarak davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

2. Dairemizin 21.12.2021 tarihli ve 2021/11805 Esas 2021/16699 Karar sayılı ilâmı ile 21.11.2019 tarihli birleşen davadaki taleplerin asıl davada saklı tutulan alacağa ilişkin olmadığı, farklı bir nedenden kaynaklandığı ve ek dava niteliğinde olmadığı, söz konusu davada ileri sürülen; işyerinde ücretler Türk lirasına dönüştürülürken %5 oranında zam uygulandığı ve bu zammın Avro para birimindeki ücretlere de yansıtılması gerektiği iddiasını ispata yarar kuvvet ve nitelikte bilgi belge bulunmadığı, 21.11.2019 tarihli birleşen davanın reddi gerektiğinden bahisle karar bozularak dosya kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmiştir.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Bozmaya Uyularak Verilen Karar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile bozma ilâmına uyularak bozma ilâmı doğrultusunda asıl davanın kabulüne birleşen davanın reddine hükmedilmiş, bozma konusu olmayan diğer hususlarda ise bozma öncesinde olduğu gibi hüküm kurulmuştur.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz dilekçesinde; İlk Derece Mahkemesi kararının hukuka uygun olan kısımlarının kaldırılması ve esasa etkili haklı savunmanın hatalı gerekçe ve hükümle göz ardı edilmesi sonucu müvekkilinin adil yargılanma ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini, Bölge Adliye Mahkemesi kararında belirtilenin aksine aleyhe

değişiklik söz konusu olmadığını, davacının iş sözleşmesinin 4 üncü maddesi uyarınca çerçeve kurallar ve özel istihdam koşullarına tabi olduğunu, ücretin yerel para biriminde belirlenip ödenmesinin genel kural olduğunun açıkça belirtildiğini, Bölge Adliye Mahkemesi kararında bu hükümlerin göz ardı edildiğini, ücret borcunun para biriminin yürürlükteki ücret çizelgesinin para birimi olduğunu, ücret borcunun Avro olarak kararlaştırıldığı iddiasının hukuka aykırı olduğunu, ücret çizelgesinin Türk lirası cinsinden belirlendiğini, ücret borcunun da Türk lirası olduğunu, Bölge Adliye Mahkemesince 6098 sayılı Kanun'un 99 uncu maddesi hükmünün uygulanmasının hukuka uygun olmadığını, koruma değişkeni ödenmesi yoluyla ücret seviyesinin korunduğunu ve ücrette düşüş yaşanmadığını, bu nedenle zaten iş sözleşmesinde mevcut olan bir hükmün ücreti koruyacak şekilde uygulanması durumunda işçinin rızasının alınmasına gerek olmadığını, müvekkilinin uygulamalarının hukuka tamamen uygun olması bir yana, ilgili dönemde davacılar tarafından hiçbir şekilde itiraza konu edilmediğini, davacının önceden belirlenen ve objektif olarak hayata geçirilen sözleşmesel hükümlerden faydalandığını ve bu kurallara göre korunan ücretini, kademe ilerlemesini ve terfilerden kaynaklı haklarını aldığını, Yüksek Hakem Kurulu kararıyla bağitlandığı öne sürülen toplu iş sözleşmesi hükümlerinin müvekkilinin diplomatik ayrıcalık ve bağışıklıklarını ihlâl ettiğinden kabul edilemez nitelikte olduğunu, ancak Yüksek Hakem Kurulu kararı ile bağitlanan toplu iş sözleşmesinin 17 ve 18 inci maddeleri ile mevcut uygulama olan Türk lirası ödemenin devam edeceğinin kararlaştırıldığını, bu nedenle davacıların hem toplu iş sözleşmesinin uygulanmasını talep edip hem de toplu iş sözleşmesi hükümleri yokmuş gibi davranamayacağını, Bölge Adliye Mahkemesince müvekkilin yargı bağışıklığı ve cebri icra bağışıklığından feragat etmediği açıkça belirtilmesine rağmen bu itirazların dikkate alınmadığını, davacının müvekkilinden hiçbir alacağı bulunmadığını, birleşen davaya ilişkin yargılama giderlerinin tamamen müvekkile yükletilmesinin dayanaksız olduğunu, birleşen davanın reddi dolayısıyla müvekkil lehine vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiğini ileri sürerek Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması istemi ile temyiz başvurusunda bulunmuştur.

C. Gereke

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Dosya içeriğine, bozmanın mahiyeti ve kapsamına göre taraflar arasındaki uyuşmazlık, birleşen davaya konu taleplerin reddi gerekip gerekmediğine ve davalı aleyhine hükmedilen arabuluculuk ücretine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Kanun'un 371 inci maddesi ile 369 uncu maddesinin birinci fıkrası.

2. 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun (6325 sayılı Kanun) 18/A maddesinin onbirinci fıkrası şöyledir;

“ Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya

katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur. Ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilmez. Her iki tarafın da ilk toplantıya katılmaması sebebiyle sona eren arabuluculuk faaliyeti üzerine açılacak davalarda tarafların yaptıkları yargılama giderleri kendi üzerlerinde bırakılır.”

3. Değerlendirme

1. Uyulan bozma kararı gereğince tesis edilmiş Bölge Adliye Mahkemesi kararında hukuk kurallarının somut olaya uygulanmasında bir isabetsizlik olmamasına, bozma ile kesinleşen ve karşı taraf yararına kazanılmış hak durumunu oluşturan yönlerin ise yeniden incelenmesine hukukça imkan bulunmamasına göre davalı vekilinin aşağıdaki (3) numaralı bendin kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. 6325 sayılı Kanun’un 18/A maddesinin 11 inci fıkrası hükmü uyarınca geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilemez. Duruşmalı olarak yapılan temyiz incelemesi sonucunda, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen duruşma vekalet ücretine hükmedilmesi gerekir ise de mazeretsiz olarak arabuluculuk sürecine katılmayan davalı lehine duruşma vekâlet ücretine hükmedilmemiştir.

3. Somut olayda, davacının birleşen dava yönünden ayrıca bir arabuluculuk başvurusunda bulunmadığı, asıl davaya ilişkin arabuluculuk başvurusu kapsamında birleşen davayı açtığı anlaşılmış olup bu husus gözetilmeksizin davalı aleyhine birleşen dava yönünden ayrı bir arabuluculuk ücretine hükmedilmesi bozma sebebidir.

Ne var ki bu yanlışlığın giderilmesi yeniden yargılama yapılmasını gerektirmediğinden 6100 sayılı Kanun’un 370 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uyarınca Bölge Adliye Mahkemesi kararının düzeltilerek onanması gerekir.

VII. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davalı tarafın Bölge Adliye Mahkemesi kararına yönelik temyiz itirazının kabulü ile Bölge Adliye Mahkemesi kararının hüküm fıkrasının (B.3.b) numaralı bendinde yer alan “b)7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu ve yürürlükte bulunan Arabuluculuk Asgari ücret Tarifesi uyarınca Hazine tarafından karşılanan 680,00 TL arabuluculuk ücretinin davalıdan alınarak HAZİNEYE İRAD KAYDINA,” ibaresinin çıkartılarak hükmün bu şekli ile DÜZELTİLEREK ONANMASINA,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgilie iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

28.06.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.